

Poručík pěch. Miloš Plánský:

Praktické poznatky o spolupráci letectva s pěchotou.

Můj článek má přispět k vzájemnému porozumění ve spolupráci mezi dvěma zbraněmi, pěchotou a letectvem. Víím, jak široké pole působnosti se otvírá každému pozorovateli zbraní po příchodu od letectva. Ale porozumění pro využití leteckého pozorovatele je dosud, hlavně u pěchoty, poměrně malé.

Důsledek toho je, že se letecký pozorovatel u zbraní snaží, aby co možná nejméně stavěl na oči svým představeným všechny letecké zkušenosti. Právě proto chcí v této úvaze poukázat alespoň na některé možnosti využití leteckých pozorovatelů u pěchoty, poněvadž látka je velmi obsáhlá.

Činnost pozorovatele pěchoty můžeme si rozdělit na dvě velké skupiny. Předně je to působení a činnost, jak usnadnit těžkou práci letci, pracujícímu s pěchotou. O některých problémech se jen zmíním, protože bylo již o nich častěji debatováno a jsou celkem známé.

Je to především problém vykládání terčů. Jistě každý, kdo prakticky několikrát létal ve spolupráci s pěchotou a shazoval hlášení, má mnoho zkušeností a může poradit při umístění terčů. Jenom upozorňuji ještě na tu okolnost, aby pěchota, když dostane tubu, nikdy nezapomínala vyložit signál „Rozumím“. Je velmi nepříjemné, zvláště přinutí-li terén shazovat tubu s větší výše do nepřehledného terénu, nevidí-li pozorovatel signál „Rozumím“ a odlétá s pocity nejistoty, zda pěchota zprávu nalezla. A zapomíná se na to velice často.

Co se týká volby raket, stává se také zbytečně často, že rakety jsou voleny jen náhodně, velmi nevhodně. Je mnoho věcí pro letce velice důležitých, kdy chce mít jistotu, že jeho signál raketou je určitě vidět. Především je to vytyčení linie a terčů. Vím ze zkušenosti, že jsem vystřelil 8 bílých raket s jednou světlicí, než je pěchota zjistila a vyložila terč. To znamená zbytečnou ztrátu času a opotřebování posádky i stroje vinou maličkosti.

Pěšák má sice pozorovat signály dávané letcem, ale nezapomínejme na jeho únavu, na to, že mu bílá raketa, vystřelená s větší výše, v čisté obloze úplně zanikne. A níže letec nemůže pro nebezpečí požáru. Proto užívejme na důležité signály jen dýmových raket.

Co do vyžadování leteckých snímků, stává se často, že pěchota a hlavně dělostřelectvo kladou na letce nespílitelné požadavky, hlavně co se týče časového provedení úkolu. Je proto třeba si uvědomit, za jak dlouho může letec dodat žádaný snímek v nejpříznivějším případě a zda ho bude ještě potom možno takticky upotřebit. Ještě upozorňuji na to, že pro nezasevěného zdánlivě příznivé počasí znemožní úplně provádění řadových a prostorových snímků s velkými výškami. Nevytýkejme proto letci, že neudělal žádanou práci, aniž jsme se dopídili překážek toho.

Více důkladnosti věnujme radiotelegrafnímu spojení letounu pěchoty. Často bývá jakýmsi měřítkem, že letec pracoval výtečně, navázal-li vzájemné rádiové spojení a dodal radiotelegraficky nějakou zprávu. U rozpravy se jen řekne: „Bylo vzájemné rádiové spojení.“ Ale každý poctivý pozorovatel v duchu při tom cítí, hlavně při provádění svého úkolu, že je tu něco v nepořádku s drahocenným časem. Vlastní zkušeností zjistí, že existuje určitá pevná vzdálenost, jakási mez, za kterou je teprve ekonomické pracovat s radiem. Podle mých zkušeností je to tenkrát, je-li zjištěná situace nejméně 30 km vzdálena od terče, kam dodávám zprávy. Musím počítat s tím, že si depeši musím v zkratkách napsat do bloku. Dávat zpaměti je velmi obtížné, nehledě k tomu, že je to často nemožné, zvláště obsahuje-li depeše nějaké souřadnice.

Není prostě možno si zapamatovat ani v míru několik šesticiferných čísel, natož při nervovém napětí za války nad frontou. Tedy určitá ztráta času nastává psaním depeše. Dále vlastní odehrání zprávy, kterou je nutno vyslat nejméně dvakrát, aby byla jistota, že ji země správně zachytí, trvá i s nutným voláním jistě dvě minuty, a když vše časově propočítáme, zjistíme, že pojetím-li zprávu shodit na terč, přijde tam za stejný čas. A nyní, kolikrát se při běžných cvičeních v posádkách, kde společně pracuje letce, vyskytuje větší vzdálenost než 30 km?

Někdo může namítnout, že jde hlavně o výcvik. Potom však ani ten výcvik není správně založen, neboť něco jiného je chytat letce ze vzdálenosti 50 km i víc než letce, který létá nad mou antenou.

Ovšem lze uvést ve prospěch radiotelegrafie, že zprávu letce může současně chytat několik stanic a že je to nejlepší způsob, jak ze země nařídít letci nějaký nový úkol.

Nejdůležitější argument proti přeceňování radiotelegrafie je však ta skutečnost, že se při vysílání depeše nemohu nad nepřátelským územím věnovat soustavně pozorování a že pobyt tam je pro mne velmi nebezpečný, a proto drahocenný. Proto odehrávání zvláště delších depeší je jistě netaktické a velmi nebezpečné. I náš předpis L-II-2 říká, že zpravodajský letoun provádí jen krátké výpady nad nepřátelské území, během kterých pozoruje. To znamená pro pozorovatele vzít si mapu do ruky, připravit tužku a všechno, co zjistí během výpadu nad frontou, zakreslit do mapy. Za frontou nad vlastním územím nebo během letu nad prostorem již propátraným, kde vím, že mně nehrozí již tak přímé nebezpečí, napsat rychle hlášení a letět na SV. Každý pozorovatel si na základě svých osobních schopností a zkušeností vytvoří svůj vlastní pracovní systém, který mu nejlépe vyhovuje. Zjistil jsem, že v podstatě všichni pozorovatelé pracují tak, jak jsem uvedl, totiž zakreslují situace přímo do mapy a nad vlastním územím píší hlášení. Konečně je to jediný způsob, kdy se mohu cele věnovat podrobné orientaci, která zvláště při nízkém létání a značné rychlosti letu je v některém terénu obtížná a vyžaduje dosti zkušeností.

Ideálem je proto radiofonie, kde pozorovatel diktuje pozemní stanici vše, co vidí zcela bezprostředně. A ve válce se asi nejvíce osvědčí jednomístný zpravodajský stíhací letoun, s radiofonním spojením. Jeho zranitelnost bude pro velkou rychlost nepatrná, bude se věnovat jen orientaci a hlášení pozorované situace.

Čtěl jsem tím poukázat, že radiotelegrafie je pojitko vhodné jen za některých situacích, a proto myslím, že ji příliš přeceňujeme. Když tedy při spolupráci měl letoun vzájemné radiotelegrafní spojení, bylo to technicky správné, ale netaktické. Zdržoval tím zbytečně zprávy a dával v sázku vlastní bezpečnost.

Pokud jde o kritiku leteckého hlášení, berou často někteří velitelé příliš přísné měřítko na hlášení, která shodil letec. Slyšel jsem kritiku hlášení jinak velmi cenného, kde byl udán čas, místo a počet nepřítele, o jehož činnosti bylo řečeno prostě, že postupuje. Bylo letci vytýkáno, že nenapsal, kam postupuje. Myslím, že to jest již zbytečný detail, protože podle situace buď postupuje nebo ustupuje, a dělal-li snad nějaký rokádní pohyb, jistě by pozorovatel orientovaný o situaci nemohl věc tak nepřesně vyjádřit. Často se požaduje náčrt. To platí i u pěchoty u průzkumných hlídek. Velitel hlídky je méně zdatný, když nepořídí náčrt situace. Ale nikdo se nepozastaví nad tím, jak takový náčrt může obvykle vypadat, co nám říká a hlavně, jak dlouho jej velitel hlídky porizoval.

Náčrt může znamenat zbytečnou ztrátu času, protože se slovy vyjádří totéž a často mnohem rychleji. Musíme proto našeho poddůstojníka naučit, aby sám zhodnotil, co v daném případě bude hospodárnější. Totéž, co platí o pozemním náčrtu, platí v míře ještě větší o náčrtech leteckých. V letadle je možno jen tehdy použít náčrtu, je-li již předem připravena terénní situace, do které se jenom zakreslí zjištěné zprávy. Tento způsob je zase velmi praktický a rychlý. Velmi dobrou pomůckou pro práci pozorovatele jsou jednoduché zvětšeniny nebo kopie map, podle prostoru buď speciální nebo i generální, do kterých potom letec jen za-

kresluje situaci. Přihází se velice často, že pozorovatel, aby měl jistotu, že jednotky budou mít situaci přesně zakreslenou, kreslí do speciální mapy, kterou potom shodí na SV.; letci tato mapa brzy chybí a nedostatek map nastane tak i u letky. Nevyžadujeme proto stůj co stůj náčrt, nedávejme mu přednost před řádným a jasným písemným vyjádřením situace, je to často pro nás ztráta drahocenného času.

A nyní použití značkařů při spolupráci s letcem. Posádka má větší cvičení, při kterém bude společně pracovat letec. V menších posádkách, kde není k dispozici několik jednotek, bývá nepřítel úplně nebo částečně značkován. Tedy úkol strany červené je pro nás něco vedlejšího, je tam málo vojska, u rozpravy se ani o taktickém řešení situace strany červené nemluví. Proto se také přidělí pozorovací letoun straně modré. Zdá se nemožné a neužitečné, aby letoun pracoval pro pouhého značkaře. To je také jedna veliká nesnáze ve spolupráci letounu pěchoty. Pozorovatel marně létá a hledá v terénu pouhé praporky nebo jiné náznaky vojska. A přece, jak cenné mohlo být toto cvičení pro letce i cvičící skutečnou stranu, kdyby letoun pracoval také na straně značkaře. Bylo by cenné i pro pěchotu tím, že by mohla cvičit pasivní OPL i aktivní KOPL.

Další veliká skupina činnosti pozorovatele u pěchoty je využití všech, hlavně technických možností letectva, k výcviku pěchoty. Zde mám na mysli především leteckou fotografii. Chci upozornit, jakou cennou pomůckou je prostorový snímek terénu, kde se konají cvičení v praporu a v pluku. Ušetřilo by se tím mnoho rekognoskačních cest.

Zdařilý a přehledný panoramatický snímek vhodných částí terénu je vůbec velmi cennou pomůckou při přípravě každého cvičení i během roku. Na snímku je zachycen každý detail porostu, je tam i tvar terénu do všech podrobností, lze ukázat značkaři přesně, kam se zítra umístí a jak provede předvídaný manévry.

Takový snímek usnadní každou práci v terénu a je vzácnou pomůckou jak pro cvičení taktická, tak i pro výcvik v odhadu vzdáleností.

Totéž platí i o snímcích řadových, zvláště vodních toků, kterých by každý velitel zákopnické čety jistě vhodně upotřebil.

Mimoto chci poukázat na vlastní cvičení ve spolupráci letce s pěchotou. Tato cvičení jsou poměrně velmi vzácná. Dochází k nim jen při větších cvičeních, když jest již u pěchoty ukončen výcvik roty a koná se výcvik v praporu a v pluku. To není dostatečné. Přimlouvám se, aby alespoň ve školách na důstojníky pěchoty v záloze docházelo během výcviku častěji ke cvičení s letcem. Je to užitečná příležitost pro pozorovatele pěchoty, neboť tím by se nejen udržoval na nabyté výši leteckého výcviku, ale současně jako profesor ve škole by osobně cvičení připravil a sám s vlastními jednotkami provedl. Je to velmi lehce proveditelné alespoň v některých posádkách. Je mnoho škol na důstojníky pěchoty v záloze, kde je v posádce letectvo, ne-li pozorovací, alespoň cvičná letka, u které by mělo být pozorovatelům umožněno provádět uvedené lety.

Během celého výcviku by se našlo mnoho velmi vhodných příležitostí, při kterých by se navzájem poznávaly dvě hlavní zbraně a učily se využívat všech svých možností. Pro větší cvičení by bylo vše již procvičeno.

Tato úvaha zdůraznila také znova význam kategorie pozorovatelů zbraní. Jejich význam záleží především v práci u pěchoty (dělostřelectva, jezdeckta) a nikoliv u letectva. Doposud nebylo využito ani poloviny

všech kladů, které jsem zčásti vyjmenoval, poněvadž povolávání pozorovatelů jen jednou, nejvýš dvakrát do roka naprosto nepostačuje a nestačí ani k tomu, aby se pozorovatelé udrželi na nabyté výši výcviku. Je proto třeba častější povolávání na cvičení k letectvu a umožnění, aby pozorovatelé zbraní mohli častěji spolu pracovat při taktickém výcviku pěchoty se svými jednotkami z letounu. To znamená, aby pozorovatelé mohli provádět alespoň dva lety měsíčně.

Je jisté, že jen intensivní a neustálou vzájemnou prací mezi zbraněmi dosáhneme toho stupně souladu, při kterém je plně možno využít všech předpokladů o spolupráci zbraní.

Tvrdím, že doposud není využito skoro poloviny toho, co může poskytnout letectvo jako vydatná moderní zbraň pěchotě při jejím těžkém, dnes neobyčejně složitém a odpovědném výcviku.

Podplukovník pěch. Ladislav Preininger:

Použití tankové roty druhého sledu proti nepřátelské útočné vozbě.

Při studiu literatury jsem seznal, že bylo o tomto thematicu dosud řečeno málo, a to jen theoreticky. Ani cvičení velitelská a s vojskem neposkytnou přesný obraz a názor o věci. Zkušenosti z války jsou nepatrné a týkají se jen soubojů jednotlivých vozů nebo čet. Přiléhavé je přirovnání jednoho z našich vojenských autorů, že v boji tanků s tanky lze aplikovat taktiku námořního loďstva, ale myslím, že i to je jen přibližné. Souboj jednotek ÚV. přirovnávám spíše k boji těžce obrněného rytířstva s dodatkem možnosti záskoku palbou, která tu předchází před nárazem a tím zvětšuje kolbiště obou protivníků.

To, co tu řekneme o možnostech použití roty 2. sledu proti nepřátelské ÚV., může být správné jen dnes a nebude to platit již zítra. Ale jako všude v taktice i zde jsou některé zásady povahy nezměnitelné a jiné platné podle okolností a doby.

V této studii mohu podat vlastně jen pokusy o závěr z prvků thematicu. Nebudu ji doklášat vymyšlenými příklady. Příklady mohou být stavěny tak, aby dokazovaly pravdu autorovu, která nemusí vždy být objektivní. Stačí, bude-li studie příspěvkem k diskusi.

I.

Jako v každém jiném moderním boji máme tu především prvky, palbu a pohyb. U tanků zvláště u mohutnějšího materiálu, přistupuje ještě drcení. Tyto způsoby boje zesilujeme překvapením a dále tím, jak je činnost tanků, doprovázena a chráněna zbraněmi jednotek, v jejichž prostoru a prospěch ÚV. bojuje.

Máme tu tedy:

palbu,

pohyb (s drcením u těžšího materiálu),

oboje s využitím překvapení a

problém doprovodu a ochrany.